

UZAKTAN EĞİTİM YOLUYLA YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Öğr. Gör. Aynur TÜSGİL
Trakya Üniversitesi

Sosyal ve kültürel uyum sanal sınıflarda ancak metinler ve diyaloglar aracılığıyla sağlanmaktadır. Öğrenilen yabancı dildeki bazı ifadeler çoğu zaman çevrenin gözlenmesi ile anlam kazanır.

İletişim esnasında iki temel unsurun yani kaynak ve alıcının bu sürece hazır olması, kanalın da buna uygun olması gerekir. Sanal sınıfların kanal olarak kullanıldığı uzaktan eğitimde Türk dilinin yabancı uyruklu öğrencilere öğretilmesi 2000'li yılların başına dayanmaktadır. Globalleşen dünyadayüz yüze eğitimden ziyade artık uzaktan eğitim yöntemi seçilmekte ve sanal sınıflar daha çok tercih edilmektedir. Nedeni ise birçok faydasının bulunmasıdır. Bu faydalardan bir tanesi de zamandan tasarruftur. Örneğin, çocuğu

olan bir öğrencimiz yüz yüze eğitimde her gün derse katılamazken uzaktan eğitime geçtiğimizde derslere daha çok katılma imkânı bulmuştur.

Yabancılara Türkçe öğretiminde uzaktan eğitimin kullanılmasında olumlu yönler olduğu kadar olumsuz yönler de bulunmaktadır. Öğrencilerden uzaktan eğitim yoluyla Türkçe öğrenmenin olumlu yönlerini sıralamaları istendiğinde bazı maddeler ön plana çıkmıştır. Özellikle barınma ve yol masraflarından tasarruf ettiklerini ve aileleriyle kendi ülkelerinde

daha fazla zaman geçirdiklerini dile getirmişlerdir. Olumsuz yönleri ise olumlu yönlerine göre daha fazla sıralanmıştır.

Uzaktan eğitimde yeterince verim almak için hem eğitmenin hem de öğrencinin bu sürece hazır olması ve süreç hakkında bilgilendirilmiş olması gerekir. Başta eğitmen kullanılacağı kanalı yani uzaktan eğitim programını amacına uygun olarak seçmelidir. İkinci aşama olarak ise seçilen programın işleyiş biçimini öğrenmeli ve programın daha çok olumlu yönlerini ön plana çıkarmalıdır. Son aşamada ise bu programda kullanılacak kaynakları belirlemelidir. Çünkü uzaktan eğitimde yüz yüze sınıflarda kullandığımız çoğu öğretim yöntemini uygulayamayız. Bu nedenle önceden bir kaynak taraması yapılmalı ve bir program hazırlanmalıdır.

Daha önce de değinildiği gibi yabancılara Türkçe öğretiminde uygulanan bazı yöntemler uzaktan eğitimde yeterince etkin bir şekilde kullanılamamaktadır. Sahne oyunları bu yöntemlerden biridir. Sahne oyunlarında beden dilinin etkin bir şekilde kullanılması, görsel hafızayı öğrenim sürecine katmak adına oldukça önemlidir. Fakat sahne oyunlarının sanal sınıflarda uygulanması kısmında bazı sorunlarla karşılaşmaktadır. Örneğin öğrencilerin kamera karşısında kendilerini rahat hissetmemeleri, kamera açısının yetersiz olması ve fiziksel ortamın imkânlarının öğrencilerin hareketlerini kısıtlaması. Yine bu oyunlarda yer alan diyalog kurmada da sınıf ortamında olduğu gibi etkin sonuçlar alınamamaktadır.

Yabancı dil öğretiminde öğrencilerin diyalog kurma yetilerini geliştirmek için münazara yöntemi uygulanmaktadır. Sahne oyunlarına nazaran bu yöntemin uzaktan eğitim koşullarında uygulanması

kısımında daha az sorunlarla karşılaşmaktadır. Fakat internet bağlantısının kalitesi, bilgisayarın teknik donanımı ve ev ortamının uygun olup olmaması münazarayı olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilir. Çünkü bazen öğrenciler sanal sınıfta etkin görünseler de kamera ve ses donanımını kapatarak etkinliğe katılmamayı tercih edebilir. Bu da sınıf ortamında diğer öğrencilerin de aynı eğilimi sergileyip, daha az etkin olmalarına neden olup iletişim kanallarını kapatır. Bu nokta da eğitmenler dersin bir bölümünü öğrencilerin güdülenmesine harcamak zorunda kalır.

Sosyal ve kültürel uyum sanal sınıflarda ancak metinler ve diyaloglar aracılığıyla sağlanmaktadır. Öğrenilen yabancı dildeki bazı ifadeler çoğu zaman çevrenin gözlenmesi ile anlam kazanır. Bu noktada dil ve kültür birbirinden ayrı düşünülmediği için kültürel öğelerin aktarımında zorluklar oluşur.

Bir diğer konu da zaman kısıtlamasıdır. Bu sorun yüz yüze eğitimde de karşımıza çıkar ama uzaktan eğitimde olduğu kadar zorlayıcı değildir. Eğitmen ve öğrencinin bu hususta çok fazla duyarlı ve özenli olması gerekir. Çünkü sanal sınıflarda daha fazla ekran ışığına maruz kalındığı ve dikkat daha çabuk dağıldığı için süre kısıtlıdır. Aynı zamanda uzaktan eğitimde bağlantı sorunları, öğrencilerin belli aralıklarla derse katılmaları sanal sınıflardaki verimi düşürebilir.

Bu çalışmada bahsedilen bilgilerden de yararlanılarak uzaktan eğitim yoluyla Türkçe öğrenen yabancı uyruklu öğrencilerin ne tür zorluklarla karşılaştıklarını ortaya koyan bir araştırma yapılmış ve bazı aksayan yönler tespit edilmiştir. Farklı ülkelerden olup aynı eğitimi gören öğrenciler, birbirine benzer sorunlardan bahsetmişlerdir. Genel olarak bu sorunlar şunlardır:

- Öğitmenle yeterli düzeyde etkileşimde bulunulamaması.
- Sanal sınıflardaki eğitim ve öğretim sürecinin yüz yüze eğitime göre daha zor olması.
- Dil bilgisi gibi konuların uzaktan eğitimde daha zor anlaşılması.
- Dilini öğrendikleri ortamdan uzak olmaları ve bu nedenle ana dili Türkçe olan kişilerle iletişim kuramamaları.
- Beden dilinin uzaktan eğitimde yeterince kullanılamaması.
- Özgün çalışmalar (ödevler) hazırlamak yerine istemsizce başkalarından etkilenmeleri.
- Teknik aksaklıkların yaşanması. İnternetin iyi olmaması ve seslerin net bir şekilde duyulmaması.
- Sosyal ortamdan uzak kalınması. Öğrencilerin arkadaşlarından uzak olmaları nedeniyle kendilerini kötü hissetmeleri.
- Kamera karşısında olmaktan dolayı rahatsızlık duymaları.
- Dikkatin çabuk dağılması ve derse yeterince ciddiyet gösterilmemesi.
- Uzun süre ekrana başında olmaktan dolayı fizyolojik ve psikolojik yorgunluk hissetmeleri.

Hemen hemen her öğrenci benzer ya da birbirine yakın olumsuzluklardan bahsetmiştir. Fakat bu sorunlar arasında en dikkat çekici olan ve öğretmeni de zorlayan kısım öğrencinin güdülenme sürecidir. Çoğu öğrenci kamera korkusu yaşadığı için yabancılara Türkçe öğretiminde önemli bir yere sahip olan beden dilinin kullanılması kısmından mahrum kalmıştır. Yüz yüze eğitimde oldukça aktif olan öğrenciler uzaktan eğitim sürecinde kamerayı açmayı ve derse katılmayı reddedip sessiz kalmayı tercih etmiştir.

Daha önce yüz yüze eğitimle tanışmayan öğrenciler bu süreci ciddiye almadığı için yeterince değerlendirememiş ve bir gelişme sağlayamamıştır. Bazı öğrenciler ise uzaktan eğitimde daha çok güdülenmiş ve sınıfta gösteremedikleri başarıyı bu süreçte göstermiştir. Bunun temel sebebi zorlukların farkında olmaları ve ailelerin yanında olmalarının onlara ekonomik ve psikolojik olarak rahatlık sağlamasıdır. Bu öğrenciler uzaktan eğitimin olumlu yönlerinin daha fazla olduğunu düşünenlerdir. Genel olarak olumlu yönler şu şekilde sıralanmıştır:

- Ailenin yanında eğitime devam edebilmenin sağladığı maddi ve manevi imkânlar.
- Maddi olarak daha az harcamanın yapılması (yol ve barınma gibi).
- Yüz yüze eğitime göre uzaktan eğitimin daha rahat olması. Öğrencinin kamerayı açmadan rahat bir şekilde dinlemesi. Gerektiğinde fiziki koşulların uygun olmadığını ileri sürerek derse katılmama şansı elde etmesi.
- Sabah çok erken uyanmaya gerek duyulmaması (yol sorunu olmadığı için).
- Hastalığa yakalanma risklerinin azalması.
- Sınav anı ve süre baskısının ortadan kalkması.
- Sınıf ortamı baskısının ortadan kalkması.

Sonuç itibariyle uzaktan eğitim yoluyla dil öğretimi hem olumlu hem de olumsuz koşulları bünyesinde barındırmaktadır. Bu zorluklar ve kolaylıklar hem eğitmeni hem de öğrenciyi etkilemektedir. Temel dil öğretimindeki yöntemlerin tam anlamıyla uygulanamaması, eğitimde bazı aksaklıkları ön plana çıkarmaktadır. Bu aksaklıkların en başında ise eğitmen ve öğrenci arasındaki bağın yüz yüze eğitimde olduğu gibi etkin bir şekilde kurulamamasıdır. Eğer ki öğrenciler,

en başta doğrudan uzaktan eğitim yoluyla Türkçe öğrenmeye başlasalardı o yönde güdülenecekleri için bazı sorunlarla daha kolay baş edebileceklerdi. Fakat yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime geçiş yapan öğrenciler her iki ortamı ve koşulu karşılaştırarak olumsuz yönleri daha fazla ön plana çıkarma eğilimde olmuşlardır. Bununla birlikte sanal sınıflarda aldıkları birkaç aylık eğitim, onları da yavaş yavaş bu koşullara uyum sağlamaya ve o yönde güdülenmeye itmiştir.

